

ADAM ZAGAJEWSKI

A néma város

Adam Zagajewski (1945) lengyel költő, esszéista, a kortárs irodalom egyik leg-rangosabb alkotója. 1982-ben Franciaországba emigrált, és csak 2002-ben költözött vissza Krakkóba. Az ezredfordulótól a Hous-toni Egyetem rendszeres vendégprofesszora. Válogatott verseinek magyar nyelvű kötete: *Bármi is történt* (Orpheusz Kiadó, Budapest, 2004, ford. Zsille Gábor). Verseiből legutóbb 2008. 5. számunkban közöltünk.

*Képzeld el egy néma várost.
Semmit sem ért. Hallgatás uralja.
És a csendben a denevérek mint ión filozófusok,
röptükben váratlan, súlyos döntéseket hoznak,
amelyek elragadtatással töltenek el.
Néma város. Felhőkkel borított.
Még semmit sem tudni. Semmit.
Hirtelen egy éles villám hasítja fel az éjt.
Persze a plébános és a pópa máris
kékeslila bársonyt vonnak az ablak elé,
de mi kimegyünk, meghallgatni
az eső és a hajnal moraját.
A hajnal mindig mond valamit,
mindig.*

Január 27.

*Fagyos nappal. Hideg napkorong. Fehér lehelet.
Hanem ezen a pénteken nem tudtuk biztosan,
mit is ünnepeljünk, mit is sirassunk
— ez ugyanis egyszerre volt
a Holokauszt áldozatainak emléknapja
és Mozart születésének ünnepe.
Emlékezetünk nem tudta, mit tegyen.
Képzeteink összezavarodott.
A gyertya az ablakpárkányon zokogott
(arra kértek, gyújtsunk gyertyát),
ám a hangfalból derűs muzsika áradt
az ifjú Mozarttól, rokokó,
az ezüst parókák kora és nem a szürke hajé,
amelyet Auschwitzból ismerünk,
a ruhák korszaka és nem a pucérságé,
a reményé, nem a kétségbeesésé.
Emlékezetünk nem tudta, mit tegyen,
képzeteink találgatásokba merült.*

Végállomás

*A villamos elhaladt a vörös házak mellett.
A bányatornyok szélkerekei úgy pörögtek,
mint egy vidám kisvárosban a körhinták.
A kertekben korommal árnyalt rózsák nőttek,
a cukrászdákban darazsak mérgelődtek
az omlós morzsával meghintett tésztán.
Tizenöt éves voltam, a villamos egyre
gyorsabban haladt a telepek között,
a réteken sárgálló gólyahírt láttam.
Arra gondoltam, a végállomáson
majd mindennek feltárul az értelme,
de semmi sem történt, semmi,
a villamosvezető sajtos zsömlét evett,
két öregasszony halkán társalgott
árakról, betegségekről.*

A zöld viharkabát

*Amikor apám Párizsban mászkált,
gyakran a zöld viharkabátjában,
melyet méretre varratott magának
(meglehetősen szerény életének
egyik ritka fényűzéseként),
amikor hosszú órákat töltött a Louvre-ban,
Corot és a letűnt századok
többi kismesterének képeit tanulmányozva,
még nem tudtam, nem tudhattam,
mennyi pusztítás rejlik
az években, melyek épp csak közelegtek,
mintha minden balszerencsését
az a zöld viharkabát hozta volna,
hanem most már értem,
rádöbbsentem, hogy a szerencsétlenség
ott lapult belevarrva minden ruhájába,
színtől és szabástól függetlenül,
és itt még a festészet legnagyobb mesterei
sem tehettek semmit.*

Staglieno

*Ne időzz hosszan ebben a temetőben,
ahol még egyre bolyong a tizenkilencedik század,
porosan, bájától megfosztva; befogadnak
az orvosok nyakig begombolt
gipszköpenyben, kőnyakkendősén,
a kőügyvédek megkövült, kissé bánatos
mosollyal (a képmutatás túlélte önmagát).
Befogadnak a családapák, a professzorok
és a gyerekek, a márványgyerekek és a gipszkutyák,
az örökké feltétlenül engedelmesek.
Nézed a múltat, találkozol
idősebb testvéreiddel, megpillantod
Pompejít, melyet eltemetett
az idő szürke lávája.*

Botanikus kert

*A krakkói botanikus kertben
felfigyeltem egy ázsiai fára,
mely a Metasequoia nevet viseli — szép kínai mamutfenyő,
ujjakra hasonlító, rojtos tűlevelekkel.
De miért metasequoia — miért nem sequoia csupán?*

*Vajon a metasequoia túlnő magán?
Vajon magasabb a többi fánál?
S vajon a növények máris nekifogtak
ezzel az erőltetett zsargonnal kiszorgálni
néhány egyetemi tudóst?*

Zsille Gábor fordításai